

tehet is. Az ő lelke is éhez. Ez az éhség az, ami az embert minden istentelenségében és elhagyatottságában is az állattól megkülönbözteti. Az állat csak a kenyér után éhez. Ha azt megkapta, megelégedett. Az ember, ha ezerszer akarná, akkor sem elégedhetne meg vele. Ezért próbál meg minden lehetőséget, hogy lelki éhségét elcsendesítse. Azzal ámulja magát, hogy talán megelégtetnék, ha több javai volnának. A művészet, tudomány, szeretet, kultúra szellemi táplálékait adja lelkének. És mindez nem használ semmit. Mert mindez emberi, mulandó. Még több ennél. Mindez voltaképpen kifejezése Isten utáni vágyódásának. Mi más a kultúra, mint a lenemcsendesített honvágy kifejezője? Mi rejtőzik minden tudományos kutatás mögött, ha nem a vágy az örök igazság után? Az emberek sohasem tudják elhagyni azt a törekvést, hogy kiszálljanak az őket körülfogó ködből, arra a helyre, hol a nap világít, hol örök igazság, örök fény és örök élet fogja őket körül. Így akaratlanul is minden a mellett bizonyít, hogy az ember nem tud élni Isten nélkül. De bizonyít a mellett is, hogy az ember nem adhatja meg magának azt, ami több a mulandóságnál. S mindez végeredményében csak áleledel, otthagya a lelket éhesen, nyugtalanul, boldogtalanul.

Nemcsak kenyérral él az ember, hanem Isten minden ígéjével, mely az ő szájából származik. Van-e ilyen? Van-e egyéb is Istenről, nemcsak emberi gondolat? Van-e Isten-ige, Ige, ami a lélek éhségét lecsendesíti? Amikor a sátán az Urat megkísértette és azt tanácsolta, hogy a kövekből csináljon kenyeret, az Úr azt felelte: „meg van írva”. Igen, a Mózes 5. könyvében a 8. fejezetben meg van írva, hogy az ember nemcsak kenyérral él, hanem mindazzal él az ember, ami az Úrnak szájából származik. Erre hivatkozik Jézus és ő azt teszi, amit mond: él Isten ígéjével; beleállítja magát az isteni kijelentés történetébe. Isten nem maradt néma az ember történetében. Beszélt. Nem várt, míg az ember a földi ködből átjut az Isten világosságába. Nagyon jól tudta, hogy az ember ezt nem tudja megtenni. Erre nincs neki ereje. Ezért törte át a földi sötétséget Isten a maga világosságával: „Én az Úr, vagyok a te Istened”.

Az ó-testamentom bizonyosság arról, hogy Isten sokféle és különös módon beszélt az atyákhoz. Nemcsak megmaradt az emberek közelében, hogy valami titkos módon táplálja lelküket, nehogy tönkre menjenek, hanem itt is, ott is elcsendesítette a

lélek éhségét azáltal, hogy az ő ígét adta a próféták által.

Miért tulajdonít a biblia Isten *ígéjének* ilyen nagy jelentőséget. Azért mert Isten Lélek és a lélek táplálásának az ige által kell megtörténnie. A Lélek beszédének egyetlen útja és módja az ige. Isten ígéje az az eszköz, mely által Isten önmagát, a maga Lelkét, a maga életét, a maga igazságát, a maga örökkévalóságát közli. Mivel az ember nem élhet az Isten Lelke nélkül, Isten tulajdon élete nélkül, azért nem élhet az ember Isten ígéje nélkül sem. Amiképpen a testnek el kell éheznie a kenyér nélkül, úgy éhez el a lélek Isten ígéje nélkül.

Az Isten ígéje maga az Isten. Ezért ahol az Isten ígéje tökéletesen ott van, maga Isten van ott. Jézusnak a világ Megváltójának éppen az a titka, hogy benne maga Isten van itt; hogy ő egész életében, szenvedésében és halálában Isten ígéje érettünk. Itt, benne találkozunk létünk, egzisztenciánk örök és titkos eredetével, teremtőjével, avval, aki kivet minket szegénységünk, nyomorúságunkból és közli velünk tulajdon lényének, szeretetének, erejének és örök életének teljességét. „Én vagyok az élet kenyere, Aki eszik ebből a kenyérből, örökké él az.” Ő az, akire szükségünk van, hogy azokká lehessünk, akiknek Isten teremtett; Ő az, akire neked és nekem szükségünk van, hogy el ne éhezzünk. Nemcsak kenyérral él az ember, hanem Isten ígéjével, Jézus Krisztussal.

De mit jelent ez: enni ezt a kenyeret, élni Isten ígéjével? Ha két barát között megszakad a barátság, kerülnek egymást, de szívük mégis éhez az elveszített barátság után. Egy napon levél érkezik a baráttól, szívélyes és alázatos levél, tele kéréssel az újabb barátságért, tele bizalommal és jószággal. Itt, itt él a barátság újra ezekben a baráti szavakban. Bizalomért bizalommal, a szeretetért szeretettel felelsz. Igennel felelsz a baráti szóra és újra itt a barátság. Ime! ez történik, ha az ember Isten ígéjével él. Meggyőződ szívedet és bizonyítékát adod a megfoghatatlan szeretetnek és jószágnak. Boldog vagy, hogy Isten beszél hozzád, nem néz le téged, nem gyűlöl, azt akarja, hogy vele élj. Ez a hit, ez az élés az Isten ígéjével.

Hogy állunk azonban a másik kenyérral — az üzlettel, a mindennapi étellel? Aki Isten ígét veszi, elfogadja, az tudja, hogy ő most egészen az Istené, nemcsak vasárnap, hanem munkanapokon is, a gazdasági-, üzleti-, pénzkereseti élet minden napján. Tudja, hogy életét nem szabad megfélemlenie; ha ezt tenné, szakítana Istennel.